

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
กรณีขอความช่วยเหลือเนื่องจากที่ดินไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ ทำให้ไม่มีไฟฟ้าและ
น้ำประปาใช้

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

สำนักงานเขตบางเขน

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓
กล่าวอ้างว่า

ต่อมาเมื่อประมาณปี ๒๕๓๑ ได้มีบริษัทเอกชน
เข้ามาก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรติดกับที่ดินของผู้ร้อง โดยปิดล้อมแนวเขตที่ดินของผู้ร้องไว้ทั้งหมด ๔ ด้าน
รวมทั้งสร้างกำแพงกั้นแนวเขต ทำให้ที่ดินของผู้ร้องเป็นที่ดินตาบอดไม่มีทางเข้าออก ต้องปีนกำแพงของ
หมู่บ้านจัดสรรที่อยู่ข้างเคียงเพื่อออกไปสู่ทางสาธารณะ อีกทั้งผู้ร้องไม่มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ได้แก่
ไฟฟ้าและน้ำประปา เนื่องจากการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนและการประปานครหลวงเขตบางเขน
ไม่สามารถดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้าและวางท่อน้ำประปาผ่านหมู่บ้านจัดสรรข้างเคียงเพื่อเข้าไปยัง
บ้านของผู้ร้องได้ จึงขอความช่วยเหลือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องไว้เพื่อดำเนินการประสานการคุ้มครอง
เป็นคำร้อง (ป) ที่ ๕/๒๕๖๔ โดยได้ประสานงานไปยังกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๑๘ ของระเบียบคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑
และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงให้นำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบการละเมิด
สิทธิมนุษยชน เป็นคำร้องที่ ๒๒๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

/๒. การพิจารณา...

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากการ ชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑ หนังสือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ ยศ ๐๔๐๒/๑๘๖๕ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๒ หนังสือการประสานครหลวง ที่ มท ๕๔๔๐-๓-๓/๒๕๕๔๖ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๓ หนังสือการไฟฟ้านครหลวง ที่ มท ๕๒๘๐/๑๐.๐๒๓๗/๖๔ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๔ บันทึกการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๓.๕ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์กับนายความของสำนักงานช่วยเหลือ ประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๓.๖ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์กับนายความของสำนักงานช่วยเหลือ ประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๓.๗ บันทึกการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

๓.๘ บันทึกการลงพื้นที่และประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔

๓.๙ บันทึกการลงพื้นที่และประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๕

๓.๑๐ บันทึกการประชุมตรวจสอบเรื่องร้องเรียน เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕

๓.๑๑ หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๔/๑๙๗๒ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๑๒ สำเนารายงานการประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหา โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

๓.๑๓ หนังสือบริษัท ██████████ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๑๔ บันทึกการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR)

๔.๓ หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs)

๔.๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔.๕ พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

๔.๖ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

๕. ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๕.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ผู้ร้องได้ให้ข้อเท็จจริงตามหนังสือร้องเรียนและเอกสารแนบท้าย ประกอบกับจากบันทึกการลงพื้นที่และการประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๕.๑.๑ ██████████

██████████
██████████
██████████

ในฤดูฝนจะมีน้ำไหลมาจากหมู่บ้านอื่นเข้าท่วมขังในบริเวณบ้านของผู้ร้อง เดิมที่ดินของผู้ร้องมีทางออกสู่ถนนสาธารณะ จนกระทั่งในปี ๒๕๓๑ บริษัทเอกชนได้เข้ามาจัดทำโครงการหมู่บ้านจัดสรรและก่อสร้างกำแพงคอนกรีตปิดกั้นทางเข้าออกล้อมรอบที่ดินของผู้ร้อง ผู้ร้องเคยยื่นคำร้อง

ต่อศาลเพื่อขอเปิดทางจำเป็น แต่ศาลยกคำร้อง ทำให้การเดินทางเข้าออกที่ดินไปสู่ทางสาธารณะ ผู้ร้องต้องใช้ทางที่ผ่าน [REDACTED] โดยต้องปีนบันไดอะลูมิเนียมเพื่อข้าม กำแพงคอนกรีตที่มีความสูง ๑.๗๕ เมตร

๕.๑.๒ ผู้ร้องไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ เนื่องจากการไฟฟ้านครหลวงและการประปานครหลวงในพื้นที่ ไม่สามารถเข้าไปติดตั้งระบบไฟฟ้าและท่อน้ำประปาผ่านหมู่บ้านจัดสรรข้างเคียงได้ เดิมผู้ร้องใช้เทียนไขและติดตั้งแผงโซล่าเซลล์ ปัจจุบันการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนได้ปักเสาไฟฟ้าจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้ร้อง แต่หมู่บ้าน [REDACTED] ได้ร้องขอให้การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนถอดเสาไฟฟ้าออก เนื่องจากไม่ประสงค์ให้เชื่อมสายไฟจากหมู่บ้าน โดยอ้างว่าผิดกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน นอกจากนี้ การประปานครหลวงเขตบางเขนไม่สามารถติดตั้งอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้ ทำให้ผู้ร้องต้องรอน้ำฝนใส่โอ่งแล้วใช้สารส้มแกว่งให้ตกตะกอน เพื่อใช้อุปโภคบริโภค ทั้งนี้ เจ้าของโครงการหมู่บ้านจัดสรรมีความประสงค์ซื้อที่ดินจากผู้ร้อง แต่ผู้ร้องไม่ประสงค์ขายที่ดินผืนนี้

๕.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นหนังสือ และชี้แจงด้วยวาจาในคราวการลงพื้นที่และการประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๕.๒.๑ ผู้ถูกร้องรับทราบความเดือดร้อนของผู้ร้อง และได้ให้ความช่วยเหลือโดยมอบถุงยังชีพให้ผู้ร้อง พร้อมทั้งประสานกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเข้าช่วยเหลือ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้มอบเงินช่วยเหลือจำนวน ๓,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

๕.๒.๒ ภายหลังจากการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๕ ได้ตกลงกันว่าผู้ถูกร้องและการประปานครหลวงเขตบางเขนจะเจรจากับ [REDACTED] ซึ่งเป็นบ้านที่อยู่ใกล้กันกับบ้านผู้ร้องเพื่อขออนุญาตติดตั้งซบมิเตอร์น้ำประปา โดยผู้อยู่อาศัยบ้านดังกล่าวยินยอมให้ต่อท่อน้ำประปา แต่ผู้ร้องไม่ประสงค์ให้ติดตั้งซบมิเตอร์น้ำประปา เนื่องจากประสงค์จ่ายค่าน้ำประปาแบบเหมาจ่ายให้กับบ้านหลังดังกล่าว จึงทำให้ไม่มีการติดตั้งท่อประปาแต่อย่างใด

๕.๒.๓ ผู้ถูกร้องได้เจรจากับ [REDACTED] เพื่อขอต่อท่อน้ำประปาไปยังบ้านผู้ร้อง และให้แยกมิเตอร์น้ำประปาออกจากกัน เจ้าของบ้านหลังดังกล่าวแจ้งว่าจะประสานกับ [REDACTED] ก่อน หากไม่ติดขัดข้อกฎหมาย จะอนุญาตให้การประปานครหลวงเขตบางเขนติดตั้งระบบประปาได้

๕.๓ ข้อเท็จจริงของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๕.๓.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑) เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ เจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ เข้าเยี่ยมบ้านผู้ร้อง พบว่า [REDACTED]

[REDACTED] จึงได้มอบเครื่องอุปโภคบริโภคจำนวน ๒ ชุด รวมทั้งประสานศูนย์บริการสาธารณสุข ๒๔ บางเขน เพื่อดูแลสุขภาพแก่ครอบครัวผู้ร้องอย่างต่อเนื่อง

๒) เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๕ เจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้เข้าเยี่ยมบ้านผู้ร้องอีกครั้งหนึ่ง พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภค และประสานอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เขตบางเขน เพื่อดูแลความเป็นอยู่ของผู้ร้อง รวมถึงได้มอบเงินจำนวน ๓,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อน

๕.๓.๒ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนระหว่างผู้ร้อง และ [REDACTED] เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕ สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑) ผู้ร้องจะเสนอข้อเรียกร้องผ่านศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน ภายใน ๑๕ วัน และศูนย์ฯ จะส่งข้อเรียกร้องให้ผู้แทน [REDACTED] เพื่อนำเข้าที่ประชุม [REDACTED] หากที่ประชุมยินยอมให้ความช่วยเหลือตามข้อเรียกร้อง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน บริษัทจะทำหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานคร

๒) ระหว่างรอผลการประชุมสมาชิกหมู่บ้าน บริษัทจะอนุญาตให้การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนพาดสายไฟฟ้าผ่านรั้วของหมู่บ้านให้ผู้ร้องใช้เท่าที่จำเป็นก่อน

๕.๓.๓ [REDACTED] ที่ผู้ร้องใช้เป็นทางเข้าออกบ้านของตน ได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑) [REDACTED] ปฏิบัติตามแนวทางการจัดระบบสาธารณูปโภคของกรมที่ดิน ตามที่ได้รับอนุญาตจัดสรรที่ดิน

๒) [REDACTED] ทราบปัญหาการร้องเรียนของผู้ร้องผ่านทางสื่อ และผู้ร้องกับนายหน้า ติดต่อกันว่าประสงค์จะขายที่ดิน

๓) ผู้ร้องเคยสอบถาม [REDACTED] เพื่อขอความช่วยเหลือ แต่ [REDACTED] ไม่สามารถ ดำเนินการได้ เนื่องจากขัดกับพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ต้องขอความยินยอม จาก [REDACTED] ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านหลายรายไม่ให้ความยินยอม

๔) [REDACTED] มีบ้านจำนวน ๓๐๐ หลัง มีสาธารณูปโภคที่เหมาะสมสำหรับหมู่บ้าน เช่น มีท่อระบายน้ำขนาด ๐.๔ เมตร สำหรับถนน ๘ เมตร และขนาด ๐.๕ เมตร สำหรับถนน ๑๒ เมตร หากต้องระบายน้ำผ่านท่อระบายน้ำของหมู่บ้านย่อมทำไม่ได้ และกรรมที่ดินคงไม่อนุญาต และต้องการทราบว่าผู้ร้องจะระบายน้ำเสียออกบริเวณใด

๕) ผู้ร้องสามารถใช้ไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ได้ สำหรับการใช้น้ำประปา หากสมาชิกหมู่บ้านอนุญาตให้ต่อท่อน้ำประปาได้ก็จะดำเนินการให้ แต่ทราบว่าสมาชิกหมู่บ้านบางรายจะให้ความช่วยเหลือโดยติดตั้งมิเตอร์ให้ชำระค่าน้ำประปาแยกต่างหาก แต่ผู้ร้องปฏิเสธ

๖) [REDACTED] ทำหนังสือถึงการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขน เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ กรณีที่ติดตั้งเสาไฟฟ้าผ่านการเจรจาของประธานหมู่บ้านโดยไม่ได้ขออนุญาตจาก [REDACTED] ซึ่ง [REDACTED] ได้แจ้งต่อการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนว่าขัดต่อพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ การอนุญาตดังกล่าวเป็นอำนาจของ [REDACTED] เนื่องจากเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เป็นสาธารณูปโภคส่วนกลางทั้งหมด จึงได้แจ้งให้ถอนสายไฟฟ้าออกภายในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๗) [REDACTED] ซื่อที่ดินแปลงที่เป็นที่ตั้งของ [REDACTED] ในปี ๒๕๓๐ เป็นรายแรกจึงไม่ได้เป็นผู้ปิดกั้นเส้นทางเข้าออกสู่ถนนสาธารณะของผู้ร้อง แต่เป็น [REDACTED] ที่ซื้อที่ดินภายหลังและปิดกั้นเส้นทางเข้าออกของผู้ร้อง ซึ่งเดิมผู้ร้องเคยใช้เส้นทางเข้าออกที่ดินผ่านคันนาไปยังถนนพหลโยธิน อันนำไปสู่การฟ้องร้องระหว่างผู้ร้องกับ [REDACTED] เพื่อเปิดทางจำเป็นในปี ๒๕๕๓ ต่อมา ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องในปี ๒๕๕๘ เนื่องจากเห็นว่า การทำทางผ่าน [REDACTED] ไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง เพราะจะทำให้ที่ดินของ [REDACTED] ได้รับความเสียหายอย่างมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๔๙ วรรคสาม ที่ให้ค้ำจนถึงที่ดินที่ล้อมอยู่ให้เสียหายแต่น้อยที่สุดที่จะเป็นได้ ส่วนที่ดินจัดสรรของ [REDACTED] ทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของที่ดินพิพาทมีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสำหรับใช้ภายในหมู่บ้านอยู่แล้ว และสามารถออกไปสู่ทางสาธารณะได้ เพียงแต่มีรั้วคอนกรีตกั้นอยู่เท่านั้น อีกทั้งการขอเปิดทางจำเป็นผ่านถนนซึ่งเป็นสาธารณูปโภคในที่ดินจัดสรร มิได้เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น ทางผ่าน [REDACTED] จึงไม่ใช่ทางจำเป็นแก่ที่ดินของผู้ร้อง

๕.๓.๔ สำนักส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กรรมที่ดิน ชี้แจงข้อเท็จจริงในการประชุมตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕ ได้ข้อมูลโดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑) พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๓ วรรคสอง บัญญัติว่า การก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดินอื่น นอกจากที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคและที่ดินที่ใช้เพื่อบริการสาธารณะ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางกำหนด กรณีที่ดินจัดสรรเป็นสาธารณูปโภค สามารถนำไปก่อภาวะผูกพันให้กับที่ดินของบุคคลอื่นได้ โดยได้รับอนุญาต

จากคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลาง กรณีตามคำร้องเรียนผู้ที่สามารถยื่นคำขอก่อภาระผูกพันให้กับที่ดินของผู้ร้องได้ [REDACTED] โดยคณะกรรมการฯ จะพิจารณาถึงผลกระทบต่อผู้ซื้อที่ดินจัดสรรว่าเสียสิทธิหรือเสื่อมสิทธิในการใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวหรือไม่ ที่ผ่านมากomiteกรรมการฯ มีกรณีพิจารณาเรื่องที่เอกชนยื่นขอให้วินิจฉัยเกี่ยวกับทางเข้าออกคล้ายลักษณะดังกล่าวที่คณะกรรมการฯ พิจารณาให้ใช้เป็นทางเข้าออกได้นั้น โดยปกติเป็นแปลงที่ดินขนาดเล็ก และบุคคลนั้นใช้ทางเข้าออกเป็นประจำมาก่อน

๒) กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เห็นว่า เนื่องจากเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ระหว่างเอกชนกับเอกชน และเป็นแปลงที่ดินขนาดใหญ่ การพิจารณาอนุญาตของคณะกรรมการฯ ในการก่อให้เกิดภาระผูกพันระหว่างเจ้าของที่ดินจัดสรรและผู้ร้อง อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ซื้อที่ดินจัดสรรเกินสมควร จึงควรให้เป็นการพิจารณาของศาล

๕.๓.๕ การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขน ชี้แจงข้อเท็จจริงโดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า

การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขน ได้ติดตั้งสายไฟฟ้าให้แก่ผู้ร้อง ตามหนังสือของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เรียบร้อยแล้ว แต่ทราบภายหลังว่า [REDACTED] ไม่มีอำนาจอนุญาตให้การไฟฟ้าติดตั้งสายไฟฟ้างดังกล่าว ต่อมา [REDACTED] ได้มีหนังสือถึงการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขน ให้รื้อสายไฟฟ้าที่พาดผ่านหมู่บ้านไปยังบ้านผู้ร้องออกภายใน ๑๕ วัน แต่การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนยังไม่ได้ดำเนินการ

๕.๓.๖ การประปานครหลวงเขตบางเขน ชี้แจงข้อเท็จจริงโดยสรุปได้ดังนี้

๑) การประปานครหลวงเขตบางเขน รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของผู้ร้อง จากหนังสือของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม จึงได้เข้าสำรวจพื้นที่บ้านผู้ร้องเพื่อติดตั้งระบบน้ำประปา แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากต้องดำเนินการผ่านพื้นที่ส่วนกลางของ [REDACTED] และต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินเอกชนเป็นรายกรณีไป

๒) วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ การประปานครหลวงเขตบางเขน ได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประสานให้ติดตั้งระบบน้ำประปาให้กับผู้ร้อง แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากต้องขออนุญาตจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพื่อฝังท่อผ่านพื้นที่ของเอกชน แต่ [REDACTED] ไม่ให้ความยินยอม

๕.๓.๗ หน่วยงานของสำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ให้ข้อมูลโดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า แม้ศาลฎีกาจะมีคำสั่งว่าไม่สามารถเปิดทางจำเป็นได้ แต่เมื่อพฤติการณ์แห่งกรณีเปลี่ยนแปลงไป ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องเป็นคดีใหม่ได้เสมอ กรณีตามคำร้องเรียนผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้เปิดทางจำเป็นอีกครั้ง และอาจขอให้วางท่อน้ำประปาได้

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๓๕๒^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจมีหนังสือประสานไปยังสำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อขอให้ช่วยเหลือทางคดีความแก่ผู้ร้องได้ ส่วนค่าธรรมเนียมในการขึ้นศาลหากประสงค์ขอให้ยกเว้น อาจยื่นคำร้องต่อกองทุนยุติธรรมหรือขอยกเว้นค่าธรรมเนียมในชั้นศาล

๕.๔ ข้อเท็จจริงจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องได้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการลงพื้นที่และร่วมประชุมเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหากับผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงค้นคว้าเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

๕.๔.๑ [REDACTED] ก่อสร้างเมื่อประมาณปี ๒๕๓๐ โดย [REDACTED] เป็นเจ้าของโครงการ และเป็นผู้ดูแลพื้นที่ส่วนกลางและสาธารณูปโภค เนื่องจากยังไม่มีนิติบุคคลที่กำกับดูแล แต่มีคณะกรรมการชุมชนกำกับดูแล ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อมา มีการก่อสร้าง [REDACTED] ตามลำดับ เป็นเหตุให้ปิดกั้นการเข้าออกสู่ทางสาธารณะของผู้ร้อง [REDACTED] ไม่สามารถซื้อที่ดินของผู้ร้องเพื่อขยายโครงการได้ เนื่องจากขัดกับพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ และไม่มี ความประสงค์ขยายโครงการเพิ่มเติม

๕.๔.๒ การแก้ไขปัญหา ผู้ถูกร้องได้หารือและรับฟังข้อมูลจากผู้ร้อง [REDACTED] และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางออกร่วมกัน โดยผู้ถูกร้องได้ช่วยเหลือตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายแล้ว รวมถึงประสานกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเข้าช่วยเหลือผู้ร้อง

๕.๔.๓ [REDACTED] ได้ดำเนินคดีกับการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนเพื่อเรียกร้องความเสียหายจากการที่ต้องซ่อมแซมและก่อสร้างกำแพงคอนกรีตสูงขึ้นไปอีก ๔๐ เซนติเมตร

/๕.๔.๔ กรณี...

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๕๒ ท่านว่าถ้าเจ้าของที่ดินได้รับค่าทดแทนตามสมควรแล้วต้องยอมให้ผู้อื่นวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดินของตน เพื่อประโยชน์แก่ที่ดินติดต่อกัน ซึ่งถ้าไม่ยอมให้ผ่านก็ไม่มีความหวังได้ หรือถ้าจะวางได้ก็เปลืองเงินมากเกินควร แต่เจ้าของที่ดินอาจให้ยกเอาประโยชน์ของตนขึ้นพิจารณาด้วย

เมื่อมีเหตุผลพิเศษ ถ้าจะต้องวางเหนือพื้นดินไซ้ ท่านว่าเจ้าของที่ดินอาจเรียกให้ซื้อที่ดินของตนบางส่วนตามควรที่จะใช้ในการนั้น โดยราคาคุ้มค่าที่ดินและค่าทดแทนความเสียหาย ซึ่งอาจมีเพราะการขายนั้นด้วย

ถ้าพฤติการณ์เปลี่ยนแปลง เจ้าของที่ดินอาจเรียกให้ย้ายถอนสิ่งที่วางนั้นไปไว้ ณ ส่วนอื่นแห่งที่ดินของตนตามแต่จะเหมาะสมแก่ประโยชน์แห่งเจ้าของที่ดิน

ค่าย้ายถอนนั้น เจ้าของที่ดินติดต่อกันเป็นผู้เสีย แต่ถ้ามีพฤติการณ์พิเศษไซ้ ท่านว่าจะให้เจ้าของที่ดินอีกฝ่ายหนึ่งช่วยเสียค่าย้ายถอนตามส่วนอันควรก็ได้

๕.๔.๔ กรณีทางเข้าออกของผู้ร้อง [REDACTED] อ้างว่ามีปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ว่าเจ้าของโครงการหรือนิติบุคคลไม่สามารถนำพื้นที่ส่วนกลางของโครงการไปใช้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกของหมู่บ้านได้ เนื่องจากเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของร่วม [REDACTED] หากผู้ร้องประสงค์ใช้พื้นที่เป็นทางเข้าออก ผู้ร้องต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งในเบื้องต้นประมาณการไว้ที่ตารางวาละ ๕,๐๐๐ บาท คูณด้วยพื้นที่ทั้งหมดของผู้ร้อง หรือประมาณ ๓๐ ล้านบาท

๕.๔.๕ กรณีปัญหาน้ำท่วมขังและเน่าเสีย [REDACTED] อ้างว่าสามารถสูบน้ำออกจากบ้านของผู้ร้องโดยใช้ท่อน้ำขนาดใหญ่ และสามารถใช้พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นทางพาดผ่านของท่อน้ำได้ อย่างไรก็ตาม ห้ามสูบน้ำผ่านท่อของหมู่บ้าน เนื่องจากหมู่บ้านก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน จึงไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย อาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านได้

๕.๔.๖ จากการประชุมร่วมกับสมาชิก [REDACTED] เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ มีมติว่าจะไม่รับข้อเสนอเบื้องต้นของผู้ร้อง เนื่องจากข้อเสนอมิพันธะให้หมู่บ้านต้องผูกพันและอาจมีเหตุรบกวน เช่น ขอให้รถผ่านได้ ซึ่งคาดว่าเป็นรถแทรกเตอร์เข้าไปถมที่และทำการเกษตร อาจก่อให้เกิดเสียงดังและสร้างความเสียหายแก่สาธารณูปโภคในหมู่บ้าน อีกทั้งข้อเสนของผู้ร้องไม่เป็นประโยชน์เพียงพอ เช่น ยินยอมจ่ายค่าทุบกำแพง หรือยินยอมขายผักผลไม้ให้สมาชิกหมู่บ้าน อีกทั้งข้อเสนอ “ค่าส่วนกลาง” ที่ผู้ร้องเสนอ ไม่ได้ระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน

๕.๔.๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้โทรศัพท์ประสานผู้ร้องเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๖ ได้ความดังนี้

๑) กรณีปัญหาทางเข้าออก สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์และผู้ร้องได้ยื่นฟ้อง [REDACTED] เพื่อให้เปิดทางเข้าออก (ทางจำเป็น) ต่อศาลจังหวัดมินบุรี เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ โดยศาลจังหวัดมินบุรีได้นัดพิจารณาคดีในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๒) กรณีปัญหาการใช้ไฟฟ้า ผู้ร้องสามารถใช้ไฟฟ้าที่การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนติดตั้งไว้ได้ตามปกติ

๓) กรณีปัญหาการใช้น้ำประปา ผู้ร้องยังไม่มีระบบน้ำประปาใช้ หากการประปานครหลวงเขตบางเขนติดตั้งระบบประปาให้ผู้ร้อง ผู้ร้องยินดีจ่ายค่าติดตั้งมิเตอร์น้ำประปา และค่าน้ำประปาตามที่ใช้จริง

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีที่ดินของผู้ร้องไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ ทำให้ไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้หรือไม่ อย่างไร โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๖.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖^๒ และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on the Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๑^๓ ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐในการจัดหรือดำเนินการ ให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึง มาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว อันรวมถึงการมีที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและ สภาพการครองชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และหมายความรวมถึงความพร้อมของบริการสาธารณูปโภค พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ความปลอดภัย และโภชนาการด้วย เช่น น้ำดื่มที่ปลอดภัย การสุขาภิบาล พลังงานสำหรับแสงสว่าง เป็นต้น^๔ โดยรัฐภาคีต้องดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการกระทำ ให้สิทธินี้เป็นจริง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๘๙^๕ ได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการด้านการสาธารณูปโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อีกด้วย

/๖.๒ กรณี...

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๖ รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน อย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๑ วรรค ๑ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนในมาตรฐานการครองชีพที่พอเพียงสำหรับ ตนเองและครอบครัว ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอต่อสภาพการครองชีพดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคี จะต้องดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการทำให้สิทธินี้เป็นจริง โดยรับรองความสำคัญอย่างแท้จริงของความร่วมมือ ระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความยินยอมโดยเสรี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ ข้อเสนอแนะทั่วไปที่ ๔ ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: สิทธิในที่อยู่อาศัยที่ เพียงพอ ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (CESCR General Comment No.4: The Right to Adequate Housing (Art.11 (1) of the Covenant), ย่อหน้าที่ ๘ (ข).

^๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตรา ๘๙ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขต กรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๕) การสาธารณูปโภค

ฯลฯ

ฯลฯ

๖.๒ กรณีที่ดินของผู้ร้องไม่มีทางเข้าออกสู่ทางสาธารณะ

๑) เมื่อประมาณปี ๒๕๓๑ บริษัทเอกชนได้ทยอยเข้าไปก่อสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรรและก่อสร้างกำแพงคอนกรีต จนกระทั่งล้อมรอบที่ดินของผู้ร้องทั้งสี่ด้าน ได้แก่ [REDACTED]

[REDACTED] ทำให้ที่ดินของผู้ร้องไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ (ที่ดินตาบอด)

๒) ผู้ร้องเคยยื่นฟ้อง [REDACTED] ต่อศาลเพื่อขอเปิดทางจำเป็น ศาลฎีกามีคำสั่งที่ ๕๘๐๖/๒๕๕๘ ว่า เนื่องจากการทำทางผ่านที่ดิน [REDACTED] นั้น ไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง เพราะจะทำให้ที่ดินได้รับความเสียหายอย่างมาก ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๔๙ วรรคสาม^๖ ส่วนที่ดินของบุคคลอื่นโดยเฉพาะที่ดินจัดสรรของ [REDACTED] ทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของที่ดินพิพาทมีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสำหรับใช้ภายในหมู่บ้านอยู่แล้ว และสามารถออกไปสู่ทางสาธารณะได้ เพียงแต่มีรั้วคอนกรีตกั้นอยู่เท่านั้น อีกทั้งการขอเปิดทางจำเป็นผ่านถนนซึ่งเป็นสาธารณูปโภคในที่ดินจัดสรรก็เป็นไปโดยผลของกฎหมาย มิได้เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

๓) สำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้ให้ความเห็นว่าการณ์ของผู้ร้องแม้ว่าศาลฎีกาเคยมีคำสั่งว่าไม่สามารถเปิดทางจำเป็นผ่านทาง [REDACTED] ได้ แต่เมื่อพฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนไป ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้เปิดทางจำเป็นได้เสมอ และอาจขอวางท่อน้ำประปาได้ ตามมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔) ดังนั้น การที่ที่ดินของผู้ร้องไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะเป็นเรื่องระหว่างเอกชนด้วยกัน และมีกฎหมายกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหามาแล้ว ผู้ร้องจึงควรใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อขอเปิดทางจำเป็นอีกครั้งหนึ่ง ตามนัยคำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๘๐๖/๒๕๕๘ ที่ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหามาแล้วให้ผู้ร้องแล้ว ซึ่งเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดมีนบุรีเพื่อขอเปิดทางจำเป็นผ่านทาง [REDACTED] แล้ว โดยศาลจังหวัดมีนบุรีกำหนดนัดพิจารณาในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ /ซึ่งบัญญัติ...

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๔๙ ที่ดินแปลงใดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าของที่ดินแปลงนั้นจะผ่านที่ดินซึ่งล้อมรอบอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้

ฯลฯ

ฯลฯ

ที่และวิธีทำทางผ่านนั้นต้องเลือกให้พอควรแก่ความจำเป็นของผู้มีสิทธิจะผ่าน กับทั้งให้คำนึงถึงที่ดินที่ล้อมอยู่ให้เสียหายน้อยที่สุดที่จะเป็นไปได้ ถ้าจำเป็นผู้มีสิทธิจะผ่านจะสร้างถนนเป็นทางผ่านก็ได้

ผู้มีสิทธิจะผ่านต้องใช้ค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ล้อมอยู่เพื่อความเสียหายอันเกิดแต่เหตุที่มีทางผ่านนั้น ค่าทดแทนนั้นนอกจากค่าเสียหายเพราะสร้างถนน ท่านว่าจะกำหนดเป็นเงินรายปีก็ได้

ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

๕) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ร้องยังต้องเดินทางโดยใช้บันไดพาดกำแพงของ ██████████ เพื่อใช้เป็นทางเข้าออกสู่ทางสาธารณะ ประกอบกับผู้ร้องและครอบครัว ██████████ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเข้าถึงสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน หรือการใช้สิทธิอื่น หรือการใช้บริการของรัฐ อันอาจเกิดจากอุปสรรคในการเข้าออกที่ดินของผู้ร้องดังกล่าว จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังผู้ถูกร้องต่อไป

๖.๓ กรณีปัญหาการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านไฟฟ้า

การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนได้เข้าติดตั้งเสาและสายไฟฟ้าให้แก่ผู้ร้อง โดยพาดผ่าน ██████████ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ โดยแจ้งกับประธาน ██████████ ให้รับทราบ ต่อมา ██████████ เจ้าของโครงการ ██████████ อ้างว่าประธานหมู่บ้านไม่มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหรือหน่วยงานเข้าทำการใด ๆ บนพื้นที่ส่วนกลางของหมู่บ้าน การดำเนินการของการไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขนจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ภายหลัง ██████████ ยินยอมให้ติดตั้งสายไฟฟ้าได้ ปัจจุบันผู้ร้องสามารถเข้าถึงและใช้ไฟฟ้าได้ กรณีดังกล่าวจึงถือเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหายอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

๖.๔ กรณีปัญหาการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านประปา

ปัจจุบันการประปานครหลวงเขตบางเขน ไม่สามารถติดตั้งระบบน้ำประปาให้แก่ผู้ร้องได้ เนื่องจากต้องดำเนินการผ่านพื้นที่ส่วนกลาง ██████████ ซึ่งต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินเอกชนเป็นรายกรณี ทั้งนี้ หากมีการติดตั้งระบบน้ำประปาดังกล่าวให้แก่ผู้ร้อง ผู้ร้องยินดีจะจ่ายค่าติดตั้งมิเตอร์น้ำประปาและค่าน้ำประปาตามที่ใช้จริง จึงเห็นว่าการที่ผู้ร้องเข้าไม่ถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านประปาที่จำเป็นต่อการดำรงชีพมาอย่างยาวนาน ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๘๙ (๑๕) บัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกรุงเทพมหานคร จึงต้องมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการดังกล่าวด้วย แม้ว่าผู้ถูกร้องจะได้ประสานหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหาทางแก้ไขปัญหากับผู้ร้องแล้วก็ตาม แต่เมื่อผู้ร้องยังไม่อาจเข้าถึงระบบประปาหรือน้ำที่สะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ และอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ กรณีนี้จึงมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องต่อไป

/อย่างไรก็ตาม...

อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบพบว่า ปัญหาของผู้ร้องส่วนหนึ่ง
เนื่องมาจากการถูกปิดล้อมโดยหมู่บ้านจัดสรรตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
(เดิมคือประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕) ที่ไม่ได้มีบทบัญญัติ
ที่ชัดเจนในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงในขั้นตอนการขออนุญาต
จัดสรรที่ดิน อันเป็นหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๖๐ มาตรา ๕๘^๗ ประกอบกับการประกอบธุรกิจบ้านจัดสรรต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงมิติ
การคุ้มครองและเคารพสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานภายใต้หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน
แห่งสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) อาทิ หลีกเลี่ยง
การกระทำหรือการมีส่วนร่วมที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน จากกิจกรรมขององค์กรธุรกิจเอง
และต้องแก้ไขปัญหากหากเกิดผลกระทบ^๘ ซึ่งกรณีนี้เป็นการกระทบสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิในการเข้าถึง
ระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐานของผู้ร้อง จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ
ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการต่อไป

**๗. มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนและ
มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน**

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสม
ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้อง
กับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ถูกร้องและกระทรวงมหาดไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

/คณะกรรมการ...

^๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจส่งผลกระทบต่อ
ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน
หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ
ประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมา
ประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๘ หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNGPs)

ข้อ ๑๓ ความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า องค์กรธุรกิจต้องดำเนินการ ดังนี้

(ก) หลีกเลี่ยงการกระทำหรือการมีส่วนร่วมที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน จากกิจกรรมของ
องค์กรธุรกิจเอง และต้องแก้ไขปัญหากหากเกิดผลกระทบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และ มาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

๗.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องดำเนินการ หรือประสานการดำเนินการกับการประปานครหลวง เขตบางเขน และ/หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ร้องเข้าถึงระบบประปา หรือน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ ตามอำนาจหน้าที่แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่บัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๗.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

๗.๒.๑ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดิน พิจารณาดำเนินการโดยใช้ข้อเท็จจริงตามรายงานฉบับนี้เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

๑) พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่ดินซึ่งถูกที่ดินจัดสรรที่ได้รับอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ปิดล้อมอยู่ จนไม่มีทางออกไปสู่ทางสาธารณะได้ และเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิในสาธารณูปโภคซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ

๒) พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบได้มีส่วนร่วมในกระบวนการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน เพื่อให้ผู้จัดสรรที่ดินคำนึงถึงมิติการคุ้มครองและเคารพสิทธิมนุษยชนภายใต้หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

๗.๒.๒ ให้ผู้ถูกร้องจัดทำมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ร้องเข้าถึงสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งการเข้าถึงสิทธิอื่นหรือบริการของรัฐ อันอาจเกิดจากข้อจำกัดในการเข้าออกที่ดินของผู้ร้อง

๘. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า

๘.๑ กรณีที่ดินของผู้ร้องไม่มีทางเข้าออกสู่ทางสาธารณะ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเป็นคดีต่อศาลจังหวัดมีนบุรีเพื่อขอเปิดทางจำเป็นแล้ว จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่อาจใช้หน้าที่และอำนาจพิจารณาต่อไปได้ ตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

๘.๒ กรณีการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวงเขตบางเขน ได้ติดตั้งเสาและสายไฟฟ้าให้แก่ผู้ร้องแล้ว จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแล้ว

๘.๓ กรณีการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านประปา ผู้ถูกร้องยังไม่อาจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้ผู้ร้องเข้าถึงระบบประปาหรือน้ำที่สะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพได้ จึงเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง

๘.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๗ ของรายงานนี้ ต่อผู้ถูกร้องและกระทรวงมหาดไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางปรีดา คงแป้น

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

